

SLOVENE.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejemati velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.

V administraciji prejemati velja: Za celo leto 18 gl., za pol leta 6 gl. 50 kr., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gl. 30 kr. več na leto. — Posamezne številke veljajo 7 kr.

Naročnino prejema upravništvo (administracija) in ekspedicijska, Semeniške ulice št. 2.

Naznanila (inserati) se sprejemajo in velja trisopna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniški ulici h. št. 2.

Izhaja vsak dan, izvenredni dnevi in prazniki, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 209.

V Ljubljani, v torek 14. septembra 1886.

Letnik XIV.

Avstro-ogerska banka in državni dolg.

(Dalje)

Poleg bankovcev, katere izdava avstro-ogerska banka imamo še druge. V hudi stiski je vlada izdala papir, katerega kroži za 320 milijonov med svetom. Tudi bankovci niso pokriti in visé navidezno v zraku. Vendar imajo toliko vrednost, kakor na pol pokriti bankovci avstro-ogerske banke. To so „goldinarji“, petaki in petdesetaki. Pri borzi in v inostranstvu pa imajo še večjo vrednost od onih, ker pokriva jih davčna moč narodov cele države. Dokler bodo mogli avstrijski narodi plačevati svoje davke, toliko časa bo imel državni bankovec popolno vrednost. Ako pa nesrečen vihar pretrese Avstrijo, in se usnuši davčni vrelec, potem državni bankovec nima nobene vrednosti, ob enem izgubi tudi bankovec avstro-ogerske banke nad polovico. Iz tega razvidimo, da je dosedanji privilegij za izdavanje bankovcev popolnem nepotreben in škodljiv.

Ogri so pač bolj praktični ljudje; ponosni na svoje vspehe, katere so si pridobili narodni zastopniki in časniki. Da-si ogerski narod v obče nima posebnega pojma o bančni kupčiji, vendar je onkraj Litave malo časniških bralcev, da ne bi vedeli in poznali potreb trgovcev, kupcev, obrtnikov — in nasprotno tudi dolžnosti avstro-ogerske banke.

Ogri si hočejo v prvi vrsti zagotoviti večjo svoto na razpolaganje iz blagajnice. Kakor znano, določuje prvi člen pogodbe med našo in ogersko vlado, da dobi vodstvo v Budapešti za škonto in posojila ogerskim bankam vsaj 50 milijonov, ki se ne smejo porabiti na avstrijskih trgih. V slučaju večje potrebe določi avstro-ogerska banka vodstvu v Budapešti še večjo svoto, ktera se pa mora vrniti ob določenem časi. Ta točka pogodbe Ogrom že dolgo kri vznemirja. Ker se pa ne ustrašijo dolgih tirad dr. Jaques-a, niti vsegamogočnega Moser-a, zato bodo tirjali brez usmiljenja ne 50, marveč 100 milijonov za prihodnja leta.

V resnici so Ogri že do sedaj dobivali na razpolaganje več kakor 50 milijonov. V zadnjem ra-

čunu za l. 1883 je za hipotekarna posojila v Ogerski in Hrvatski zabilježeni nad 60 milijonov. In glej čudo! Od te svote pripade 5,082.000 malemu posestvu, akoravno je za celo državo določeno le 5,197.000. Tako skrbé Ogri za malega moža, ki potrebuje protekcije. Ogri že tudi ne morejo slišati, da je država dolžna napraviti, ki ima privilegij odirati narod. Če mora država banki dovoliti privilegij, naj bi z amortizacijo neobrestovanega dolga ne odlašala na večne čase. Ogri trdijo, da bodo prej dočakali dvatisočletnico obstanka svojega kraljestva, predno bo banka po členu 102. svojega statuta poplačala onih 80 milijonov. Kajti delničarji so sklenili v svojem „velikodušji“, da se le oni denar porabi za amortizacijo, ki preostane od 5°/₁₀ obresti delniške glavnice in 10°/₁₀ dotacije rezervinega zaklada. Ta člen hočejo Ogri na vsak način predrugačiti. Ogri so pač bolj praktični od nas, vsi časniki še niso v židovskih rokah, zato bo pa i zbornica soglasno zahtevala „narodu pravico“. Gorje izdajalcu!

Da lažje pregledamo delovanje avstro-ogerske banke in dobiček njenih delničarjev, primerimo jo z „nemško državno banko“. Po letnem poročilu naše banke za leto 1883 je imela vsega prometa 1.392.469.328. Skupni promet nemške banke je znesel za 1883. l. 62.619.705.900 mark. Ako računimo marko le po 50 kr., toraj znese v našem denarju 31.809.852 gld., t. j. skoraj dvaindvajsetkrat več od naše. In nemška banka je imela prvotno glavnico 60 milijonov gld. v zlatu, naša pa 90.

Zaklada v kovanem denarju je imela nemška banka imenovanega leta 300.935.500 gld., avstro-ogerska le 199.378.868 gld., akoravno pri naši banki „ni vse zlato, kar se svet“. Naši bankovci so bili pokriti z 54°/₁₀ v kovanem denarju, nemški pa z 81°/₁₀ 64°/₁₀. Po vsem moramo trditi, da je pri naši banki protekcija v navadi. Naša banka ima po členu 60 „pravico eskomptovati druge in lastne menjice“. Prva točka „določil gledé prometa z nemško banko“ pa slóve: „Vsak solidni kupec (obrtnik) mora biti v opravični zvezi z državno banko.“ V Nemčiji ima prebivalstvo, toraj tudi obrtnik, pravico iskati pomoči pri državni banki, pri nas ima banka

pravico, odganjati neljube ji obraze iz svojih prostorov.

Iz statuta avstro-ogerske banke bi mogli navesti še mnogo nedostatkov, pa bodi dovolj!

Prave nacijske banke najdemo le v Ameriki. Tu ni treba misliti na goljufijo, čeravno govorimo o Ameriki; kajti bančno postavo so dovolili na 20 let, in ker se je dobro obnesla, podaljšali, in sedaj obstoji že blizo 23 let.

Amerikanska bančna postava dovoljuje vsaki skupini peterih poštenih, zanesljivih oseb novo nacijsko banko. Število tacihih bank je toraj neomejeno. Vsaka banka ima pravico izdajati bankovce. Na prvi pogled je ta prostost nerazumljiva, čudna, ker človek bi si mislil: vsled velikanske konkurence mora propasti večina bank in delničarji trpé ogromno škodo. Stvar pa je tako vravnana, da nima izgube noben lastnik bankovcev, in da se banke same upravljajo brez velike pisarnije ali finančnih enkét. Podlaga bankovcev je davčna moč narodova — ne zlato, ne srebro, temveč vedno živi davčni vrelec. Vsaka banka, ki hoče izdajati bankovce, mora pri finančnem ministerstvu vložiti državnih dolžnih papirjev. Za 90°/₁₀ vrednosti dolžnih papirjev sme družba izdati bankovcev. Poskočijo državni dolžni papirji v vrednosti nad „pari“, sme banka bankovcev izdati 90°/₁₀ pari-vrednosti. Padejo v vrednosti državni papirji, mora banka državni upravi dati nazaj primerno svoto bankovcev, ali pa dodati toliko državnih papirjev, da ostane razmera bankovcev proti državnim papirjem, kakor 90:100.

Bankovce daje državna uprava vsem bankam v enaki obliki, le jeden prostor ostane prazen, kjer banka vpiše svojo tvrdo.

Ko bi n. pr. jedna banka prišla na nič, kar je mogoče pri tolikem številu bank: ima li občinstvo kakovo škodo? Nobene! Banka se zapré, določi se sodnijski kurator, pri finančnem ministerstvu vloženi papirji se prodajo, in državna uprava sama pokupi bankovce dotične banke. Ker zadostuje 90°/₁₀ vloženih papirjev, ostane še 10°/₁₀ za stroške, prebitek porabi kurator v „masi“.

Prezreti tudi ne smemo važnega vprašanja

LISTEK.

Trpljenje katoliške cerkve na Ruskem.

(Dalje.)

Vendar takrat, ko so preganjali poljske in rusinske mašnike in jih tirali v vzhodno Sibirijo, niso bili minuli še tisti časi, „v katerih so surovi kozaki pred sabo tirali pregnance kakor čedo ovac in jih je tisoče poginilo vsled trpljenja in napora po dolgem potovanju.“ Takrat so morali vso dolgo pot nositi težke verige na nogah.

Sedaj ko smo pregnance spremljevali na njih potovanju v Sibirijo, pogledimo še deželo, kjer so prestajali to hudo kazen. Sibirija obsega vso severno Azijo, ogromno zemljo med Uralom in velikim Oceanom, ledenim morjem in kitajsko mejo, ta prostor obsega 12¹/₄ milijonov km² ali skoro 222.000 milj². Porečje Oba na zahodu, Jeniseja in Lene na vzhodu, ki izlivajo svoje vode v severno ledeno morje, deli deželo po naravnih potih; Rusi so 300 let imeli opraviti, da so vso deželo podjarmili. L. 1570 je šel Jermak z malo čedo Kozakov preko Urala; l. 1590

so Rusi zasedli Tobolsk, prvo sibirsko deželo in leta 1875 je dobila Rusija od Japonskega veliki otok Sahalin, kajti osvojivši Poamurje, je postala l. 1860 sosedna poluotoku Koreji. Ta ogromna pokrajina ima le nekaj čez tri milijone duš, toraj še toliko ne, kakor česka kraljevina, in še ti živé po primerno ozkem pasu poleg tako zvane kitajske ceste. Prišedši od zahoda nahajamo proti jugu med 50° in 55° s. š. sibirsko pustinjo, kjer se začneja travnato morje, Kirkizke pustinje, tam posebno ovce redé. Bolj proti vzhodu, preko ravnine pri Tjumun, se nahaja debela črna zemlja, kjer poleti, ko so dnevi vroči, pšenica raste. S 55° se začenjajo sibirski gozdi, na jugu tega kraja raste največ breza; to je neznanški pragozd, v njegovih severnih izrastkih raste le pritlikovo drevje in zgubi se konečno nekako pod 67° v tako imenovane „tundre“, to so močvirja ob dolenjem toku Oba do ledenega morja; severni jelen pri Ostjakih se tod pase. Kakor v zahodni Sibiriji, tako je tudi na severu v vzhodni Sibiriji gozd in močvirje, le na jugu je v vzhodni Sibiriji divja gorata pokrajina. Le ob velikih rekah Jeniseju, Leni in njiju pritokih in ob bregovih Baikalskega jezera, ki je dolgo 600 km., bivajo tam ljudje redko na-

seljeni po tih neznanih samotah. Lovski narodi, kakor so n. pr. Tunguzi in ribiči, na severu in severovzhodu pa Jukagiri in Čukči se klatijo po teh krajih. Obnebje v Sibiriji je po svoji legi silno osorno. Altajsko gorovje na jugu ne pripušča pristopa gorkim vetrovom, na severu pa je vsa dežela odprta mrzlim vetrovom od ledenega morja. Tudi ob južni pustinji je dolga huda zima, sneg zmrzne in ledeni sever brije po sneženih ravninah. Termometer pade na 40° pod 0. A bolj proti severu, zlasti pa na severo-vzhodu je še veliko huje. Ob spodnjem toku Lene je poprečna toplota — 12° C. Najmrzlejši kraj, kjer Rusi stanujejo, je Nižnej Kolimsk.

Admiral Wrangel, ko je nekdanj od Jakutska tje imel popotovati, je nosil nad svojo vojaško obleko: 1. Veliko jopo iz kožuhovine polarne lisice. 2. Velike nogovice iz zajčje kože, čez te dva para nogovice iz izdelane kože severnega jelena in nad vse to še škornje čez kolena. 3. Vrhno obleko iz dvojne kože severnega jelena, k temu pride še pas in kapuca. 4. Konečno še veliko kosmato kapo, ki je imela pokrovke za nos, brado in ušesa. No, taka obleka je sicer nekaj nerodna; nazadnje se je pa vendar privadilo in je prav pripravna za — 40° gorkote:

gledé izmenjevanja v kovini. Naši bankovci nosijo napis: „Avstro-ogerska banka na zahtevanje takoj izplača, ki prinesó to nakaznico pri glavnih zastopih na Dunaji in v Budapešti toliko in toliko goldinarjev a. v. v postavni kovini.“ Amerikanska bančna postava govori v sect. 5172: „Bankovci morajo imeti na sprednji strani od predsednika ali podpredsednika in voditelja podpisano zagotovilo, da se bankovec izplača na zahtevanje.“ Dalje določuje sect. 5191, „da mora imeti vsaka banka toliko zlata in srebra v gotovini v svojih prostorih, kolikor znaša četrti del izdanih bankovcev.“ Na prvi pogled vidimo, da moreš v Ameriki na toliko mestih izmenjati svoje bankovce, kolikor je bank, dočim moraš pri nas nesti svoje bankovce na Dunaj ali v Budapešt. Tudi mogočnost izmenjevanja je pri ameriškankah mnogo večja. Ako n. pr. prihrumi vihar na to ali ono banko, pridejo ljudje z bankovci, da jih banka zamenja v gotovini. Po postavi mora imeti v svojih predalih 25% izdanih bankovcev v kovanem denarju, toraj je varna proti prvemu naskoku. Med tem more za došle bankovce odkupiti zastavljene državne papirje, te prodati in s skupičkom nadaljevati zamenjevanje. Ako se ljudstvo še ne pomiri, mora banka prodajati in zamenjevati do zadnjega bankovca.

Kako bi pa bilo pri avstro-ogerski banki? Ta banka nikakor ne more v gotovini plačati vseh bankovcev, ker jih je le polovico izdanih pokrila. Da pa vendar more nekaj brez nevarnosti obljubiti, omejila je izmenjevanje na Dunaj in Budapešt. Pri tem si pridobi časa za 14 dni in pograbi nekaj izdanih bankovcev tudi na druge načine, in se ubrani viharju. Na ta način je na bankovcih dana obljuba — akoravno nemogoča — na videz vendar mogoča.

(Dalje prih.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 14. septembra.

Notranje dežele.

Sodnija s sodnijo prišla si je navskriž ob bukovinsko-erdeljski meji. Povod je nekaj svetá ob potoku Dorna, ki ima kakih 80—90 oral in o katerem ne vedó prav za prav, čegav da je? Pravijo, da je lastnina občine Borgo-Tiha. Cerkvena občina Pojana-Stampi zahtevala je pa omenjeni svet za-se in je tožila. Iz tožbe nastala je pritožba na višjo sodnijo in se je vsled tega svet razglasil za nebojno lastnino, bukovinski orožniki dobili so pa nalog čuvati ga. Dne 13. junija najela si je pa občina Borgo-Tiha zemljemerca, ki je šel v družbi 18 občanov tisti svet merit. Borgo-Tiha je namreč erdeljska občina. Bukovinski orožniki so zemljemerca in vseh 18 občanov prijeli in v Černovce odgnali, kjer so jih zaprli in so menda še sedaj zaprti. Okrajna sodnija je pač naročila, da naj se takoj izpusté, toda s tem pa ni bila zadovoljna deželna višja sodnija v Lvovu na Gališkem, in je rekla, da morajo erdeljski kalileci mirú še dalje zaprti ostati. 3. t. m. šla je pa Dornaške c. kr. okrajne sodnije komisija na nevtralni svet nekaj gledat. Spremljalo jo je 9 orožnikov. To je pa zvedel erdeljski nadžupan baron Dezider Bánffy, ki se je takoj s svojim podžupanom, enim orožniškim lajtenantom in 25 orožniki na nevtralni svet podal, ter je bukovinski

komisiji povedal, da če se mu hitro ne spravi s poti, jih bo dal s silo odgnati. Bukovinci so rekli, da se le sili umaknejo, na kar se je napravil dotični zapisnik, kterege ste obe stranki podpisali in ste potem odšli. Tako se stvar sporoča iz ogerske strani. Bukovinski listi pa do sedaj niso še nobene zinili. Toraj se poprej ne dá kaj odločnega reči, dokler se ne sliši tudi iz one strani glasú. Žalostne pa morajo biti katastrofalne razmere v veliki kneževini Erdeljske, da imajo na vse strani pretege s svojimi sosedi zaradi državne meje. Lansko leto so jih imeli z Rumunci, letos imajo jih pa z Bukovinci.

Cekin bi zaslužil tisti politikar, ki bi določno in v pravi luči svetu pokazal resnično *vrednost avstrijsko-ruskega prijateljstva*. V najvišjih krogih morda ga že poznajo, sicer se pa po današnjih političnih novicah živ krst ne spozná v njem. Včeraj zatrjevalo se je, kako da se imate obe državi radi, danes čuje se, da si že druga drugi s pestmi nasproti hitite. Med tem, ko se je naš cesar na Ogorskem in v Galiciji baval s vojaškimi vajami, nakopičili so Rusi vse polno vojakov v kongresni Poljski, kakor so rekli, tudi k vojaškim vajam. Kakor se pa sedaj čuje, tista vojaška kardela menda ne pojdejo nič več vsaksebi, pač pa jih je od dne do dne več in se vedno tesneje oklepajo avstrijske meje. Dalje je Rusija generala Kaulbarsa, ki je bil v Galiciji pri Lubinskih vojaških vajah, kar nevtogoma telegrafično domú poklicala, še preden so bile vaje končane. To so dogodki, ki se v politiki „črni oblaki“ nazivajo in opazovalcu mnogo misliti dajo. Mogoče je, da jih vgođen veter razpodi, prav tako je pa tudi mogoče, da bo jelo iz njih treskati, da bo groza. Vse to pa jako jasno na to kaže, da prijateljstvo med Avstrijo in Rusijo ni tako presrečno, kakor se je še nedavno med svet trobilo. Tudi je vedno bolj očitno, da si Rusija v resnici prizadeva iz evropskega koncerta izločiti se, ker ji soglasje ne vgaia; ono namreč za njene inštrumente ni vglasbeno. Rusija vidi, da so ji tako dolgo roke zvezane, dokler ne bo sama nastopila poti, ki proti Iztoku, proti Carigradu drži. Za to misli pa tudi zapadni Evropi popolnoma hrbet obrniti in se edino le Iztoka držati. Če se ta njena nakana res vresniči, potem bo prav kmalo avstro-ruskemu prijateljstvu popolnoma tal zmanjkalo.

Regnikolarne deputacije za vravnavo raznih preteg med Hrvaško in Ogorsko pričele bodo tudi ta mesec razprave. Kakor se čuje, se Hrvatje nadjajo ugodnejih vspehov, kakor so si jih bili do sedaj pri regnikolarnih deputacijah vajeni. Posebno v treh glavnih točkah, za ktere jim gré in te so: jezikovno vprašanje, naprava hrvaških sekeij in pa zboljšanje narodnega gospodarstva, nadjajo se jako ugodnih vspehov. Bog jim jih daj, privošim jim tiste izvestno vsak. Pravico imajo Hrvatje do teh in še do več drugih reči ravno na podlagi pogodbe, za katero se pa prijatelji njihovi, gospodje Madjari tako malo zmenijo, kakor za lani popito vino. Kako jasno je vendar v nagodbi določeno, da mora po vseh uradih na Hrvaškem in Slavonskem hrvaščina biti za uradni jezik in vendar se tako hudo greši v tem oziru. Kakor je narodni jezik po uradih Hrvatov zagotovljen, prav tako zagotovljeni so jim tudi odseki in tudi te imajo Madjari v rokah. O modrem narodnem gospodarstvu, ki pod strupenim madjarskim vplivom nepopisljivo hira, pa niti govoriti ni. Tu ne bo poprej pomoči, da se ves madjarski duh iz dežele odpravi in uprava v narodne roke pride. To se pa ne bo še tako kmalo zgodilo in prav zaradi tega bomo še dolgo dolgo imeli priliko pečati se z delovanjem regnikolarnih deputacij. Naj bi le vedno tudi uspešno delovale za Hrvate!

Konec tega tedna sošli se bodo v Budapeštu avstrijski in ogerski ter skupni *ministri na posvetovanje* zarad bodočih korakov na političnem

polji med Avstrijo in Ogorsko. Dogovorili bodo skupne potrebe in prej ko ne tudi to in ono o bodoči pogodbi. Tu ni še vse tako gladko, kakor se na prvi pogled vidi in posebno pri petrolejskih sodih med Avstrijo in Ogorsko navaljenih bo treba še marsikaj popraviti, preden bo na vse strani prav. Znano je, da so se letošnjo spomlad na Dunaji bavili s carino, oziroma uvožnino na surov petrolej. V državnem zboru so določili dotični carinski nastavek z 2 gld. 40 kr. za surov petrolej lahkeje vrste in po 2 gld. za surov petrolej težje vrste. Ogorski trgovinski minister pa pravi, da tega nikakor ne more sprejeti, ker bi taka velika carina vsó ogersko petrolejsko obrt vničila. To se zná, da tako goljufati, kakor so do sedaj goljufali, v bodoče ne bodo nič več mogli. Madjari želé surov petrolej brez carine dobivati v svoje rafinerije in so za to, da naj se carina še le od očiščenega petroleja plačuje, kakor je to na Nemškem običajno. Poleg tega bavili se bodo zbrani ministri tudi še z drugimi zadevami in raznimi carinskimi nastavki.

Vnanje države.

Včeraj so na *Bolgarskem* otvorili sobranje, kteremu so ministri v soboto spored določili. Kaj da so vkrenili, nam bo že danes ali jutri brzojav prinesel. Dne 11. t. m. praznovali so dva godú, bil je namreč imendan ruskega cara in princea Battenberga. Prvemu na čast mislili so napraviti veliko vojaško parado, ktera je pa izostala. Drugemu so pa njegovi pristaši poslali sledečo brzojavno čestitko: „V Sofiji zbrani poslanci so ob priliki Vašega imendana Boga prosili, da naj Vam dá zdravje in dolgo življenje. Jako jim je žal, da Vas ni tukaj in si iz srca želé junaškega branitelja slobode in narodne nezavisnosti kmalo zopet videti. Živio Vaše Visočanstvo na slavo, čast in velikost Bolgarije!“ Tak telegram poslali so toraj Aleksandru v Jugenheim za „štruco“. V nedeljo 13. t. m. imeli so pa na Sofijskem polji velike vojne slavnosti. Izočnorumelijski polki dobili so namreč bolgarske zastave. Osem jih je bilo. Zapovedoval jim je major Popov. Zastave so bile po naročilu kneza Aleksandra na Ruskem izdelane. Na zastavi vezljani so zlati levi in pa črka „A.“, pod njo pa geslo: „Z nami Bog!“ Blagoslovil je zastave, kterih je bilo šestnajst, metropolit Klement, kar nekteri za dobro znamenje sporazumljenja med raznimi strankami smatrajo; pravijo namreč, da je Klement s tem pripoznal sedanje vladarstvo. Ako je pa to v resnici kako pripoznanje, ne bomo trdili; kajti po bolgarski ustavi, kakor jo Rusi razlagajo, načelnik sedanjega vladarstva ne more nihče drug biti nego le vrhovni cerkveni načelnik in to je eksarh metropolit Klement sam, kterege pa med regenti ni ne. Še le eksarh sam ima potem pravico izbrati si svoje sovladarje. „Novoja Vrem.“ celó trdi, da Rusija sedanjega bolgarskega vladarstva ne priznava in bo sama postavila vladarstvo, kakoršno bo za Bolgarijo potrebno. Vse je mogoče!

Iz Berolina prišel je telegram, da se bo Avstrija uprla *odpošiljati ruskega komisarja v Bolgarijo* ; tako sta se menda Tisza in Kalnoky dogovorila. Odkritosrečno rečeno, se nam ta novica prav nič drugega ne dozdeva, kakor prav debela raca, ki se je v Berolinu zlegla. Da bi bilo to madjarski polovici na ljubo, o to radi verujemo; toda ta vendar ni še cela Avstrija in sicer tista Avstrija, ki je v zvezi z Nemčijo in Rusijo. Vsak bo vedel, da kakor hitro bi Avstrija to res storila, v tisten trenutku pogazi sama v blato dobro sporazumljenje v trocarski zvezi, kjer je Bismark še nedavno povdarjal, da ne Nemčija in ne Avstrija nima kaj iskati v Bolgariji. Avstrija si zaradi ene Bolgarije pač ne bo krhala trdne zveze z Rusijo, ktera ji v Bosni in Hercegovini popolnoma prosto gibanje dopušča; ktero bi pa takoj ovirati jela, kakor hitro bi se ji jela Avstrija v Bolgariji vmes vtikati. Pa tudi, če bi bil Tisza res Kalnokyja na to pregovoril, bi Bismark ne pustil na ta način prijateljstva rušiti, dobro vedoč, da iz te moke ne more biti dobrega kruha. Nemčiji je še vedno na tem ležeče, da si ohrani dobre razmere z Avstrijo, kakor tudi z Rusijo; za to odpeljal se je tudi nemškega cesarjeviča sin sedaj na Rusko cara pozdravljat v imenu nemškega cesarja. Ravno v najnovejšem času sta se z Bismarkom prav pogosto shajala. Pravijo, da mu je Bismark še to pa ono razkladal, kar je z današnjo državno politiko v najtesnejši zvezi, da bo princ Viljem dobro podučen tje kaj prišel. Če je toraj Bismarku na ohranitvi dobrih razmer med Nemčijo in Rusijo že tolikanj ležeče, koliko več mu mora še le biti na ohranjenju prijateljstva med Avstrijo in Rusijo, ker je Avstrija zaveznica Nemčije. Iz vsega toraj zadosti jasno sledi, da se Avstrija Rusiji ne bo po robu stavila in naj poslednja iz Bolgarije takoj napravi rusko pokrajino.

Ako so najnovejše vesti iz Berolina resnične, je pruski posanec pri sv. stolu, *g. Schözer* , že na potu iz Berolina v Rim. Ljudje, ki ga poznajo, pravijo, da so ga v poslednjem času jako pogosto z Bismarkom v družbi videli. Iz tega sklepajo, da bo kmalo bolje. Pregled cerkvenih majevskih postav se še vedno ni pričel in pravijo, da je Schözer sedaj vzel s seboj navod, kako da si tisti pregled Bismark želi. Kako bo v tem oziru z raznimi duhovnimi redovi, ali se bodo taisti namreč nazaj poklicali, ali ne, pa še ni prav nič določeno. O bene-

Blizo vzhodno-sibirskega morja se začne spomlad v sredi sušca, kjer se solnce opoludne nekaj nad obzorjem prikaže; od 15. maja do 16. julija nikoli ne zatone, zmirom sije. Ko se ta čas dve uri potem, ko je bilo najnižje, zopet nekoliko vzdigne, pravijo: „Dan se dela“ in ptiči žvrgolé. Aprila in maja je še včasih 40° mraza; junija, julija in avgusta so reke proste. Pritlična vrba brst poganja in blede trava se prikaže, zdaj pa nastopi toplota do + 22° C. Po močvirjih se izvalé gosti roji zhodljivih muh, toliko, da nebo zatemné in ljudem in živalim vse veselje spridijo v tem kratkem poletju. Ne morejo se jih drugače ubraniti, da mah zažgó. Kedar reke zopet zmrznejo, kar se že večkrat meseca avgusta zgodi, pravijo: „Jesen je tukaj“. A ne prinese žetve. Hitro pade termometer na — 45°. Z oktobrom nastopi zima. Gosta megla mraz zmanjša, a meseca januarja nastopijo dnevi, v kterih je 50°, da še celó 58° mraza. Severni jeleni popotujejo na jug v gozde in se tam v goščavi prikrivajo. 22. novembra se začne tečajna noč, samo lomljenje žarkov, sneženi svit in severna luč jo nekoliko razsvetljujejo. 28. decembra se prikaže nekaka juterna zarja na opoludanskem obnebu. Solnce začne na jugu vzhajati in od kraja tako slabo sije, da še zvezd ne za-

temni. Še le meseca marca se solnce zopet prikaže. Kako žalostna dežela je to! Dežela silo malo rodi zelišča, a v tleh je neizmerno bogastvo. Zlata so izprali leta 1871 2400 pudov (pud = 16 kg.), toraj 38.400 kg. zlata, srebra so dobili isto leto 791 pudov. Bakra 61.606 pudov na Altaju. Potem pridejo pa še silne lege (plasti) premoga in soli. Leta 1873 so dobili samo navadne soli 394.166 pudov.

Čuditi se moramo, koliko se tam nahaja žlahtnih kamnjev, n. pr. safirov, berilov, krasnih granatov, med temi zeleni, kakor smaragd, vsake vrste japisov. Pri Nižni Tagilsu se najdejo malahiti, drago cenjeni. Največi kos dosihmal dobljen je tehtal 700 stotov (centov). Prognanci, obsojeni v rudnike, so delali, da so odgrnili te zaklade. Od začetka so morali tudi duhovni opravljati najhujša dela po rudnikih; o njih osodi bomo govorili pozneje, ko smo sedaj spoznali kraj njih pregnanstva.

(Dalje prih.)

diktineh se je sicer že govorilo, da jih misli pruska vlada zopet v deželo poklicati, gotovega pa le še nič ni. Po drugi strani se pa zopet trdi, da je Bismark „kozla“ tako dobro spoznal, kterega je pred tri-najstimi leti s svojimi majevskimi postavami vstrelil, ker so mu od tedaj jeli vsake vrste stanovi čez glavo rasti, najhuje med vsemi pa socialisti — da se je že odločil še celó jezuite nazaj poklicati. To-liko je resnice, da je Bismark sprevidel, da je proti socialistiskim nakanam kljub svoji vsemogočnosti popolnoma nezmožen, in da ima pravo moč za brzdanje vskiplih človeških strasti edino le kato-liška cerkev v rokah.

Preganjanje kristjanov v Cochinchini se je zopet z nezaslišano grozovitostjo pričelo. Po naj-novejšem telegramu, ki ga je Tonkinški škof 9. sep-tembra v Pariz poslal, so divji neverniki v Tanhovi meseca avgusta 700 kristjanov poklali, 9000 jih je lakote pomrlo in 30 vasi so jim pa do tal požgali. Pač bi bilo želeti, da bi čez tiste nesrečne pokrajine, kjer se je vže lansko leto toliko krščanske krvi pre-lilo, kaka druga evropejska velesila protektorat v roke dobila. Francozje niso za to; to so dokazali lani, to se vidi tudi letos. Njim je le gmotni dobi-ček pred očmi, za to je pa tudi vse njih delovanje le na izžemanje ondašnjih prebivalcev obrnjeno. Ker so Francozje tudi po imenu kristjanje, maščuje se ožeti narod nad vsemi kristjani, o katerih nič drugega ne vidi, kakor svoje pravcate zatiralce. Če bi se Francozje več za varstvo krščanske vere in manj za razširjanje framasonstva brigali, bi se pač kristjanom ondi bolje godilo, kakor se jim pa tako. Nadajmo se, da se jim sedaj na bolje obrne, ker bodo imeli dobrega zastopnika v osebi papeževega poslanca na Kitajskem dvoru, ki bo izvestno na to vplival, če bo mogoče, da se bo kitajski cesar sam za kristijane v Cochinchini potezal. Francozom se je njihova nebrži-nost za kristjane v Tonkinu in Anamu že silno vte-pala, pa se jim bo še vedno bolje. Nezmožni vspešno braniti jih so mislili na ta način svoje vrhovno go-spodstvo pokazati, da so od namestnega kralja Kan-tonškega zahtevali odškodnino za pomorjene kristi-jane in to v okroglem številu 1.750.000 frankov. Namestni kralj pa je rekel: „Ne boš Jaka! Umge-kehr ist auch gefahren! Vi bodete nam plačali 4 milijone tajelov (8 mil. goldinarjev) odškodnine za vse, kar ste nam do sedaj v deželi škode napravili“. To se vé, da taka godba pa francosom tudi ni bila prav nič pogodu. Da bi bili svoji tirjatvi več pra-vega povdarka dali, so se menda še celo do kitaj-skega cesarja obrnili, zagrozivši se mu, da če ne bodo od namestnega kralja zahtevane odškodnine dobili, naj se tudi Kitaj pred njimi trese. Ali je v Pekingu zarad tega kaj velik strah nastal ali ne, o tem pa zgodovina sedaj še popolnoma molči. Za Evropo so francoske homatije v Aziji in Afriki ve-likega pomena že za to, ker se bo nemirni francoski duh ondi bavil in ne bo imel časa misliti na pos-peševanje kalenja evropskega miru.

Izvirni dopisi.

Z Vrhniko, 13. septembra. Nisem mislil, da bo treba tako kmalo Vam poročati o novem slučaju ko-lere. Žalibog, da se je tako hitro zgodilo. Žagar Luka Hren bil je v nedeljo 12. t. m. zjutraj še pri sv. maši; dopoldne je zbolel in je bil precej po-poludne previden s sv. oljem. Danes zjutraj ob 9. uri pa mu je že zapel mrtvaški zvon. On ni bil v nikakoršni dotiki s ptujcem Konradom Ilg. Ljub-ljanski g. zdravnik, ki je bil včeraj pri njem, je iz-rekel, da ima „kolera nostras“; a tako hitra smrt nas navdaja s strahom, da je bila nemara prava azijska kolera. Bog daj, da bi ne bila!

Iz Vipave, 10. septembra. (Nova skladba.) — „Missa in h. ss. cordis Jesu“, zove se nova skladba za moški zbor, katero je postavil in prečas-titemu gospodu dekanu Vipavskemu Matiji Erjavcu poklonil Janez Pogačnik, organist v Vipavi. Op. 1. — Nisem se namenil, da bi pisal natančno kritiko o tej maši; kajti nadejati se je, da se tega dela poprime kak veččak. Omeniti pa moram, da je skladba pisana strogo v cecilijanskem duhu. s celim tekstom, živahno in ne dolgočasno. V njej se menjujejo 1-2-3-4glasni spevi kaj lepo in vidi se, da je skla-datelj izkušen mož, kateri vé, kaj se pravi upeljevati na deželi latinske maše s priprostimi, neizvežbani mi pevci. On vé, koliko polifonije smé imeti taka skladba, da se je pevci ne ustrašijo. Sam sem imel te dni priliko, da sem jo slišal prepevati v cerkvi Matere Božje v Logu in zapazil sem, kako so jo pevci peli z veseljem in navdušenostjo. Maša sama na sebi ne potrebuje ravno velikih moči, vendar lahko trdim, da se je ne bodo sramovali peti tudi veliki in izvež-bani zbori. „Kyrie“ in „Agnus“ glasi se kaj ponižno in milo, a „Glorija“ in „Sanctus“ čestiljivo. „Credo“ pa tudi ne dolgočasi poslušalcev, kajti pomika se hitro dalje in vé povedati vedno kaj novega. Ta

maša naj bode toraj živo priporočena vsem gg. pe-vovodjem in organistom cecilijanskim; pa tudi onim, kateri se bojijo cecilijanstva, ker je maša zelo mило-lošrēna in se dá čestiljivo izpeljati po malem trudu. — Po pomoti vrinile so se v mašo (kakor mi je pravil sam skladatelj) neljube male pomote, ktere naj blagovoli popraviti vsak, kdor jo kupi. Te so: v „Gloriji“ takt 21—24, t. j. „Domine Deus, rex celestis“, kateri naj se poje v 2. tenorji tako, kakor pozneje „Domine fili unigenite“, a ne kakor je tiskano. V „Credo“ naj se pri 9. taktu (Et in unum) od-strani točka, tako sicer, da ostanejo vse 4 sekirice četrtinke. Prav to naj se naredi pri 43. taktu (ex Maria) in pri „Crucifixus“, kjer imajo odpasti obe točki. — Skladba se dobiva v „Katoliški Bukvarni“ v Ljubljani in pri skladatelju v Vipavi po 60 kr. iztis. J. K.

Iz Zagreba, 13. sept. (Književni oglas.) Ko sem leta 1874 nastopil službo profesorja pastirskega bogoslovja na Zagrebškem vseučilišču, takoj sem začel ta predmet sestavljati v narodnem jeziku. Na to delo prignala me je potreba, ker sem po postavi moral predavati hrvatski, a hrvatske knjige nismo imeli.

Iz začetka si je vsaki slušatelj pisal, kakor in kar je mogel iz predavanja vjeti; pozneje so si sami učenci po večkrat nektore odlomke litografovali (do-slej je bila komaj polovica tega predmeta litografo-vana), kar je tudi že vse razpečano, akoravno je bilo dosti slabo, pomanjkljivo in brez vsake zveze, pa na več krajih tudi čisto napačno. No, litografija stoji veliko truda in stroškov, ter se iz taci pisem nikdar ne doseže željeni vspeh, kakor iz tiskane knjige. Obodren po mojih milih učencih, po več duhovnih, posebno pa po jednom našem domačem škofijskem liceji, podal sem se na izdajanje prvega hrvatskega „Katoliškega pastirskega bogoslovja“.

Da je pastirsko bogoslovje v narodnem jeziku od prevelike važnosti, o tem nam pričajo toliki naši škofje, kateri so naložili, da se ta predmet v seme-niških ima predavati v narodnem jeziku. Na ta način predava se v vsi Nemški, Česki, Kranjski, Koroški, Štajarski itd., pa tudi z malo izjemo v Ogerski in pri nas v Hrvatski. V narodnem jeziku so v cerkvah pridige, v narodnem jeziku se katekizira, uči, izpo-duje, dopisuje z raznimi uradi, vodijo se cerkveni računi in matice; pri nas se celó na več krajih tudi sv. zakramenti in zakramentali delé v domačem je-ziku in se tudi mašuje. Potrebno je tedaj, da se vse to v semeniških tako uči, kakor se po tem zunaj objavlja. Potrebno je to tudi zavolj same stvari in zavoljo izraza. Neshodno je latinski učiti, kako se v narodnem jeziku beseda božja oznanjuje, kako se ka-tekizira, podučuje, tolaži, opominja itd. Vse to se mora učencem le v domačem jeziku razložiti, ako želimo, da bo nauk ploden in koristen. Jaz sem se o tem sam prepričal, a gotovo mi bode to vsaki pro-fesor pastirskega bogoslovja in tudi vse duhovstvo potrdilo. Za bogoslovca in duhovna ni praktičneje knjige od hrvatskega pastirskega bogo-slovja, kjer se vse to po domače razlaga in zdaj prvokrat v vsem svojem obsegu izhaja. Knjiga je toraj že za to zanimiva, ker je v narodnem jeziku sestavljena.

Predmet sem razdelil, kakor ga navadno pa-storalisti delé, v tri oddelke. Prvi govori o pastirski didaktiki, drugi o liturgiji, tretji pa o cerkveni disci-plini. Izdavam ga v dva zvezka. Prvi zvezek ima uvod v pastirsko bogoslovje, pastirsko didaktiko (ho-miletiko, kateketiko in privatno pouko), potem občno liturgiko in iz posebne liturgike časoslov in javne narodne pobožnosti. V drugem zvezku se bo obra-vnavala sv. maša, zakramenti (splošno in posebej), za-kramentali in cerkvena disciplina. Celó stvar sem tako vredil, da ni samo za slušatelje, t. j. za šolo, nego tudi za duhovne, da, vsaki duhoven, bodi si svetovni ali redovni, našel bode v tej knjigi za-se mnogo dobrega in lepega, ne, da bi jaz bil more-biti kaj novega izumil, nego sem le vse to izbral, zložil in sestavil. Posebno mi je pa bilo pred očmi naše duhovstvo, za katero sem v to knjigo uvrstil mnogo primerov in napotkov, kako je treba sestav-ljati razne prošnje in izvešča, dopisovati z raznimi uradi, izdajati spričevala itd. Vse to sem vprilčil po najnovejših cerkvenih in državnih postavah in vstanovah, a obziral sem se tudi ob enem na vlada-joče navade.

Marljivo sem se oziral na propise tudi drugih škofij. V vsem držal sem se sedanjega časa in se-danjih okoliščin, katerim sem gledal zadovoljiti, ko-likor je, se vé da, dovoljeno. Vse sem praktično in

obširno razložil, tako da skoraj ni reči, spadajoče v duhovno pastirstvo, ktera bi ne bila v tej knjigi rešena, ali vsaj omenjena. Kandidatje za župniško in katehetično skušnjo našli bodejo vse v sistema-tičnem redu, kar jim je potrebno o tem predmetu učiti in vedeti, pa tudi vsi tisti, kateri imajo vsacega leta izdelovati pastoralna vprašanja, se bodo koristno poslužili te knjige. Pridigarjem in katehetom, po-sebno spovednikom bo tudi dobro došlo to delo. Prvi zvezek je že na svitlem, obsega 33½ pole ter veljá 3 gld. 30. kr. Kdor priloži še 15 kr., dobí knjigo franko dostavljeno. Prodaja se v knjižari Mučnjak-Sentfleben-ovi v Zagrebu, ktera je knjigo v komisijo prevzela.

Duhovstvo bode gotovo zanimalo vedeti, da je prevzvišeni gosp. škof Vrhbosanski, dr. Josip Stadler to delo, katero je sam prebral, naročil za vse župne knjižnice svoje nadškofije, kterega bodo dobile po svojih dekanatih. Ravno tako je tudi prevzvišeni g. Ilija Hranilović, Križevački škof, ovlastil župnike svoje škofije, da ga naročé za župne knjižnice iz cerkvene blagajne.

Preverjen, da narodno slovensko duhovstvo rado sega tudi po hrvatskih knjigah, nadjam se, ker ni bitne razlike med hrvatskim in slovenskim jezikom, da si bode rado omenilo to najnoveje delo na našem bogoslovnem polju.

Dr. Martin Štiglic,

javni redoviti profesor pastirskega bogoslovja na kr. Zagrebškem vseučilišču.

Trgovinska in obrtna zbornica.

(Dalje.)

IX. G. zbornični svetnik J. Baumgartner poročá o vabilu c. kr. geografske družbe na Dunaji k pristopu tako-le:

Slavna zbornica! Kakor znano, se dandanes komaj v kateri vedi razvija toliko delovanje, kakor v zemljepisji. Zdaj se na vse strani preiskujejo dolgo časa pozabljeni in popolnoma neznani deli sveta, in vsi kulturni narodi tekmujejo med seboj, da napra-vijo znanstveno in praktično pristopne, do zdaj komaj po imenu znane, prostrane dežele. Žal! da je naša ljubljena Avstrija v tem oziru še daleč za drugimi velikimi državami zaostala.

Nemška država odposlala je z znatnimi denar-nimi žrtvami skušene može, da preiskujejo do zdaj neznane kraje; in njih trud imel je sijajne vspehe; odprli so prostrane dežele trgovini in kulturi. Za te vspehe pa gré hvala krepkemu podpiranju zdatnega dela omikanih državljanov, kateri so že delj časa sém podpirali mnogobrojna geografska društva v Nemčiji ter so prinesli svoj dar, vsled česar je bilo možno odposlati sposobne može kot raziskovalce.

Tudi druge velike države, kakor Francija, Angleška in Rusija, so v to smer že mnogo storile.

Da smo mi v Avstriji v tem oziru daleč za vsemi velikimi državami zaostali, dokazuje to, da je c. kr. geografska družba na Dunaji zarad relativno malega števila članov in zelo pohlevnih dohodkov do zdaj bila le radkokdaj, in nikakor zadostno, v stanu, dajati podpore sposobnim in podjetnim poto-valcem, katerih pri nas gotovo ne manjka. Vlansko leto bila je prvokrat v stanu prirediti večjo ekspe-dicijo in sicer ono zaslužnega raziskovalca in biv-šega glavnega tajnika dr. Oskarja Lenza; vendar se že naprej vidi, da bode družba primorana tej ekspe-diciji v bodoče dovoliti še znatne doneske. Da si pridobi potrebna sredstva za povspeševanje zemlje-pisne vede, obrača se geografska družba do vsega avstrijskega prebivalstva z vabilom k mnogobroj-nemu pristopu. Letnina znaša 5 gld. a. v., za iz-redne člane 10 gld. Za to dobivajo članovi vsak mesec izhajajoč časopis „Mittheilungen“ z zemljevidi itd. kot priloge. Kdor hoče pristopiti, se ima opla-siti pri c. kr. geografski družbi na Dunaji (I. Uni-versitätsplatz 2).

Z ozirom na to, da c. kr. geografska družba pospešuje tudi od zbornice zastopane interese, meni odsek, naj bi zbornica ugodila vabilu k pristopu ter predlaga:

Slavna zbornica naj izvoli c. kr. geografski družbi na Dunaji pristopiti kot izreden član z do-neskom 10 gld.

Ko so v tej zadevi potem še govorili gospodje: podpredsednik Ivan Nep. Horak, zbornik V. Petričić, vladni komisar, poročevalec in zbornični tajnik, sprejel se je odsekov predlog jednoglasno.

(Dalje prih.)

Domače novice.

(Dr. Rački-ju) na društvo zbralo se je sinoči precejšnje število narodnjakov v Ljubljanske čitalnice steklenem salonu, kjer je dr. Vošnjak vrlega odličnjaka pozdravil. Za njim so govorili še gg. Ivan Hribar, Iv. Železnikar in Rusnjak dr. Mil-kovič. Dr. Rački se je vsakemu sproti jako lju-beznjivo zahvalil in le prekmalo je prišla ura, da je bilo treba učenjaka spremeniti v „Hôlel Evropo“, od koder se je potem proti domu odpeljal.

(Porotne obravnave) pričele so se včeraj. Prvi na vrsti je bil 31letni hlapec Janez Bizjak iz Porezna pri Tržiči. Zatožen je bil hudodelstva po-skušane umora. Dva dni pred sv. Petrom se je bil s svojim gospodarjem Andrejem Krokarjem spril in se mu je zagrozil, da ga bo z mesarico (sekiro) ubil. Drugi dan podal se je Krokar z drugim hlapcem v dve uri oddaljen malin. Bizjak je pa med tem nabil dvocevno puško s svinčnim zrnjem in je šel na gospodarja prežat. Ko ga vglela, pomeri nanj in vstrelil dvakrat zaporedoma. Krokar si je pa prav v tistem trenutku z roko po obrazu pot obrisal, s čemur je svinčeno zrnje z roko prestregel, da mu ni šlo v obraz; nekaj zrnja šlo mu je pa de-loma v koleno, deloma v prsi. Drugemu strelu umaknil se je Andrej Krokar s skokom na stran. Ko Bizjak vidi, da ga ni vstrelil, skoči po 15 funtov težak kamen, katerega je z obema rokama na Kro-karja zagnal, ne da bi ga bil zadel. Na to jo je pa vcedil. Porotniki so Bizjaka spoznali zatoženega hu-dodelstva krivega, sodija ga je pa na 12 let v hudo ječo obsodila in pa po en post na mesec so mu naložili.

(Notarske službe) razpisane so v Trebnem, v Žužemberku in Velikih Laščah. Prošnje v teku 4 tednov tukajšnji c. kr. notarski kamori.

(Celjski kapucinski samostan) dobil je od ce-sarja 200 gl. podpore za popravo cerkve.

(Judežve groše) jel je deliti „Schulverein“ po Štajarskem tistim slovenskim učiteljem, ki imajo za-dosti — srca slovensko mladino ponemčevati.

(Tista ženska), ki je nedavno svojega sedem-letnega dekleča v Trstu v morje pahnila, ni pri pameti. Blaznosti podvržena je tudi mati njena, ki v Lokavcu pri Ajdovščini živi in včasih jako čudne reči vganja.

(Novo parobrodno zvezo) med Trstom in Zadrom napravi Lošinjski podjetnik g. N. Mar-tinolič. Njegov parnik „Fluck“ vozil bo vsak teden po enkrat gori in doli med omenjenimi mesti, ter bo blago in popotnike pobiral tudi v Pulji in Lošnji.

(Novo vino) točiti je v Trstu tako dolgo pre-povedano, dokler ima taisto kaj moštove lastnosti v sebi, t. j. do meseca novembra. Z ozirom na slabe zdravstvene razmere je taka prepoved vsega priznanja vredna.

(Za kolero) pomrlo je v Trstu od začetka, t. j. od 7. junija, 301 ljudi; zbolelo jih je 481, od katerih se je do sedaj le 135 popolnoma pozdravilo. Vse drugo je ali že v zemlji ali pa še med živ-ljenjem in smrtjo.

Razne reči.

— Potres na Grškem. Iz Aten piše „Pol. Corr.“ naslednje podrobnosti o velikem potresu 27. avgusta t. l.: Največji Marijin praznik na Grškem (15. avgusta), bode ostal na Grškem v žalostnem spominu. V noči 27. avgusta ob 11. uri in 35 min. po Atenski uri je nastal hud potres, ki je trajal 14. sekund, ljudje preplašeni so bežali iz hiš na ulice. Po tem hudem sunku trajalo je tresenje še kakih 14 do 15 sekund, a slabeje, mér je bila od severo-vzhoda na jugo-zahod. Ob istem času se je tresla vsa Grška dežela do Soluna, Smirne, Krete; tudi v Aleksandriji, Malti in v Italiji so čutili ta potres. Videti je, da so bile južno-zahodne pokrajine Grškega najbližje središču potresa. Kolikor se do sedaj vé, so bile najhujše prizadete pokrajine: Tri-fi-lija, Mesenija, Pilos, Olimpija, Megalopol in Gorti-nija. Mesta pa: Gargulijana, Filiatra, Karona, Ni-zion in Munotopolje in 17 vasi je razdanih popol-noma, nekaj drugih v tem okrožji pa le nekaj. Ljudi je baje mrtvih 300, ranjenih pa več nego 1000. Revščina je grozna; več nego 30.000 ljudi je brez strehe. Po vsi deželi se nabirajo milodari in snujejo odseki v pomoč. Kralj Jurij, ki je sedaj v Kodanju, je po telegramu ukazal ministerskemu predsedniku

Trikupis-u, nakazati 20.000 frankov; vlada je za sedaj odmenila v ta namen 300.000 frankov in je poslala na petih ladijah vse, kar je bilo treba v prvem trenutku.

— Premeteni žid. Kaj vidim, Icig, ti imaš samo jedno ostrogo? — Icig: Za celi svet! Čemu mi bote tudi dve? Ako spodbodem konja po eni strani, da steče, mora druga stran sama tudi teči. Za te si prihranim eno ostrogo.

— Strokovnjak. Polkovnikova gospa naroči mizarju, da ji napravi v salonu nov tlak rekoč: „Le dobro, izvrstno napravite tlak, saj sem čula, da vi to dobro umejete. — Mizar: Kaj pak, da umejem! Pri gospodu X. sem napravil tlak v salonu in vse stopnice. Pretečeno zimo se jih zato ni več nego pet v salonu noge polomilo in 2 sta se na stopnicah ubila.

— Čisto naravno. Knez se spreha skozi vas ob svojem posestvu in pravi vaškemu županu: „Kako je to, da tukaj vsi otroci bosí krog tekajo?“ Modro se odrežejo županov oča: „Visokost, pri nas otroci že bosí na svet pridejo.“

— Dolgčas. Prijatelj piše prijatelju iz toplice: „Dragi moj! Tukaj ni prav nič zabav. Ako bom moral še dolgo tukaj ostati, bom prav kmalo dolzega časa umrl.

Telegrami.

Dunaj, 13. sept. Vojni minister odšel je v Przemysl cesarju nasproti. (Przemysl je velik utrjen tabor na Gališkem. Vr.)

Trst, 13. sept. V poslednjih 24. urah zbolelo je 12 ljudi za kolero, umrle so pa 4. Kolera zanesla se je tudi že v Miramarski grad, kjer ste soproga in pa hčerka ondaš-njega oskrbnika za njo zboleli.

Temesvar, 13. sept. Na Radni vnel se je v cerkvi nad stranskim altarjem strop (ne prt), vsled tega je nastala grozna gnječa pri vratih. Romarji so kar planili k izhodom. Petnajst ljudi je mrtvih, trideset hudo in sto pa lahkeje poškodovanih.

Sofija, 13. sept. Stambulov otvoril je sobranje z objavo, da bo sklical kar moč hitro veliko sobranje zaradi izvolitve novega kneza. Na to je neki poslanec rekel: „Naša prva misel velja naj odsotnemu knezu!“ „Živio knez!“ vskliknila je cela zbornica in je vstala.

Umrli so:

10. sept. Ana Vetter, kovačeva žena, 29 let, na Bregu št. 8, jetika. — Marija Tomažič, delavčeva hči, 6½ leta, Poljanska cesta št. 18, Skrofulose.

11. sept. Helena Kotar, konduktarjeva hči, 5 mes., Prečne ulice št. 5, Euteritis. — Marija Tome, hišna posestnica, 83 let, Karlovska cesta št. 4, oslabljenje. — Anton Vičič, delavec, 85 let, Kravja dolina št. 11, kap.

12. sept. Rudolf Šajn, sin snžitelja strojev, 2½ leta, Travnjske ulice št. 5, Bronchitis. — Adelheid Weber, zaseb-nica, 36 let, sv. Florjana ulice št. 3, jetika.

V bolnišnici:

10. sept. Filibert Rom, agent, 41 let, jetika.
12. sept. Jože Avsec, delavec, 49 let, jetika.

Tuji.

12. septembra.

Pri **Matiču**: Kopstein, trgovec, z Dunaja. — Dr. M. Hoernes, profesor, z Dunaja. — Vilostopulo, tovarnar, iz L. trga. — Ana Strudthof, zasebnica, iz Trsta.

Pri **Stonu**: Anton Stuver, c. k. dvorni pirotehnik, z Dunaja. — Pühler, c. k. stotnik, z Dunaja. — Sigmund Taussig, trgovec, z Dunaja. — G. Witzeman, trgovec, iz Dorn-birna. — Benedikt Biller, trgovec, iz Gradea. — Heumer in Stern, trgovec, iz Zagreba. — Ludvig pl. Golliuff, posestnik, s soprogo, iz Zagorjana. — Wilh. Brinner, c. k. major, iz Ptuj. — Franc Eržen, c. k. poročnik, iz Ptuj. — Guido Kraus, trgovec, iz Trienta. — B. Peelle, laški poročnik, iz Udine. — Plancher, Casagrande in Hoehner, trgovci, iz Ajdovšine.

Pri **Tavčarji**: J. Ruthmayer, zasebnik, z Dunaja. — Adolf Eisler, zasebnik, iz Budapešte. — Jožef Paulizar, c. k. nadporočnik, iz Celovca. — Marija Podpečan, zasebnica, iz Vitanz. — Janez Milava, zasebnik, iz Preddevora. — Ivanick in Valentinuži, trgovci, iz Udine.

Pri **Bavarskem dvoru**: Kneisel, trgovec, iz Mona-kovega. — Stürzl, trgovec z sadjem, iz Stuttgarta. — Rieder in Bader, trgovec z konji, iz Hermagora. — Mosetič, Pakj in Premru, posestniki, iz Ajdovšine.

Pri **Južnem kolodvoru**: Karol Sacherer, posestnik, s sinom, iz Hüttenberga. — Ana in Marija Prommerdorf, za-sebnici, iz Beljaka. — J. Scaria, uradnik, iz Maribora. — V. Bluhm, bukvarnar, iz Stendala. — Janez Bisine, profesor, iz Kapodistrije.

Pri **Avstrijskem caru**: A. Prager, zasebnik, s so-progo, iz Gradea. — Ana Dornig, zasebnica, s sinom, iz Tržiča. — Janez Hočevnar, pravnik, iz Ljubljane. — F. Pronuš, c. k. finančni svetnik, iz Trsta.

Pri **Virantu**: Edvard Leyser, inženir, z Dunaja. — Franc Goli, trgovec, iz Idrije. — Franc Kleiner, posestnik, s soprogo, iz Čubara.

Vremensko sporočilo.

Dan	Čas	Stanje		Veter	Vreme	Mokrine na 24 ur v mm
		zrakomerna v mm	toplomerna po Celziju			
13.	7. u. zjut.	741.13	+14.2	brez v.	megla	0.00
	2. u. pop.	740.87	+26.2	sl. jvzh.	jasno	
	9. u. zveč.	741.70	+17.2	brez v.	jasno	

Lepo vreme. Srednja temperatura po 19.3° C., za 5.2° nad normalom.

Dunajska borza.

(Telegrafično poročilo.)

14. septembra

Papirna renta 5% po 100 gl. (s 16% davka)	84 gl. 70 kr.
Sreberna „ 5% „ 100 „ (s 16% davka)	85 „ 50 „
4% avstr. zlata renta, davka prosta	118 „ 70 „
Papirna renta, davka prosta	101 „ 80 „
Akije avstr.-ogerske banke	864 „ — „
Kreditne akije	278 „ — „
London	126 „ — „
Srebro	— „ — „
Francoski napoleond.	9 „ 97½ „
Ces. cekini	5 „ 96 „
Nemške marke	61 „ 70 „

Žitna cena.

Pšenica banaška 1 hkl. 8 gl. 64 kr. — Domača 7 gl. 9 kr. — Rž 5 gl. 72 kr. — Ječmen 4 gl. 62 kr. — Ajda 5 gl. 72 kr. — Proso 5 gl. 44 kr. — Turšica 5 gl. 44 kr. — Oves 2 gl. 80 kr.

Gg. dijaki pozor!

Najceneje Vam bode knjige vezal

(2)

Franjo Bežman,

bukvovez, s. Petra cesta št. 6 (Avstrijskemu cesarju nasproti) in sicer po sledečih cenah: trdo v platnu vezane in s platnom ob voglih 12, 15 do 20 in 25 kr. Naj se vsak gg. dijakov potruži ga obiskati.

Vinograd

na Dolenjskem, v raztezi petih oralov z izvrstno kazajočim letošnjim pridelkom, se prodaja.

Ponudbe sprejme in pojasnila daje gosp. Rihard Paschali, c. k. direktor pomočniških uradov deželne vlade v Ljubljani. (2)

Dr. Kiesov

izumil je staroslavno in vednoveljavno

Avgsburško esenco življenja,

Gea dep. Schutzmarke. ktera je posebno dobro domače zdravilo za bolezni v želodec in vse druge iz tega izviraajoče neprijetnosti, kakor so: če človeka glava boli, če se mu ne ljubi jesti in piti, če ga slabosti napadajo, če slabo prebavlja, če se mu zapira, če ga peče gorečica ali če ima krč v želodec, če se mu dela zgaga, če je hipohonder, če ima zlato žilo.

Esenca življenja je najbolj varno sredstvo proti mrzlici, krvavi grži in koleri. (21)
Prava je le tista, ki ima zgoreno znamko. Do-biva se na drobno po vseh boljših lekarnah, na debelo pa pri vseh boljših droguistih (materijalistih) in pa pri J. G. Kiesovem v Augsburgu (na Bavarskem).

Naznanilo in priporočilo.

Udano podpisani dovoljujem si prečastiti duhovščini in slavnemu občinstvu naznanjati, da se moja

knjigoveznica

od 10. maja t. l. nadalje nahaja na sv. Petra cesti št. 6, nasproti gostilne pri „Avstrijskem cesarju“.

Priporočam se vsem, da me v novem stanovanji podpirati blagovolijo, kakor so me do sedaj. Skerbel bodem naročnikom vselej naglo in dobro postreči. Pri-poročam se prečastiti duhovščini za prevezovanje „Missale Romanum“, „Brevirjev“ in vseh družih liturgičnih knjig: učiteljem in čitalnicam za vezanje šolskih in knjižničnih knjig; uradnjam in žu-panijam za vezanje uradnih knjig. Vnanjim naroči-kom pripravljen sem pri večjih pošiljках povrniti vožne ali druge stroške: Ljubljanskim naročnikom pa, katerim čas ne dopušča zaradi oddaljenosti tu sem priti, pridem ali pošljem sam po delo, naj mi le po dopisnici ali kakor si bodi, naznanijo dan in uro, kdaj da pošljem, ali pridem po delo. Vedno bodem pripravljen, vsako, tudi najmanjše delo prevzeti in ga ročno izvršiti. Konečno se priporočam tudi še za galanterijska in karto-nažna dela z zagotovilom nizke cene in ličnega dela.

Z odličnim spoštovanjem

Fran Bežman,
bukvovez.

(9)